

130. GODIŠNJICA HRVATSKOGA GLAZBENO-PJEVAČKOGA DRUŠTVA HRVOJE

Za turskih vremena, kada se *raja* nije smjela ni pojaviti na svjetlu dana, nije se moglo govoriti ni o kakvu pjevačkom udruženju, bilo crkvenom, bilo svjetovnom. A ako se u svezi s tim što i pokušalo, radilo se potajno, i to s velikom opasnošću. U takvu tužnom stanju nije ni čudo da je zaspala hrvatska narodna svijest (*Sveta Cecilija*, 1931., svz. 4, str. 134). Tek u sumrak moćnoga Turskog Carstva počinje se buditi nada u skoro svitanje dugo očekivane slobode. Tu nadu upravo je budila pjesma i glazba, koja je proteklih stoljeća bila gotovo utihnula.

Jedno od najstarijih pjevačkih društava u Bosni i Hercegovini jest Hrvatsko glazbeno-pjevačko društvo „Hrvoje“, koje je postojalo već 1875. god., s imenom „Kosača“, ali od turske vlasti nije bilo odobreno, niti je odobrenje traženo. Dvije godine nakon tzv. „okupacije“ ili austrijske vlasti u Bosni i Hercegovini, 1880. god., Hrvati grada Mostara traže da im se potvrdi pjevačko društvo „Kosača“, ali odobrenje nisu dobili. Kasnije mijenjaju ime „Kosača“ u „Višević“, ali i nakon promjene imena nisu dobili odobrenje (Isto, str. 135). Nova „okupacijska“ vlast u Bosni i Hercegovini u biti se na samom početku vladavine ponašala jednako odbojno kao i njezina prethodnica. I njoj je smetalo sve što je hrvatskim preporodom mirisalo, pa je na svaku takvu zamolbu odgovarala zabranom. A zamolbi je bilo bezbroj (*Sveta baština*, 1989., br. 4, str. 12).

Unatoč neuspjelim pokušajima, neumorni mostarski rodoljubi od nove vlasti traže odobrenje za osnivanje novo-

ga društva, odavno željenog Hrvatskoga glazbeno-pjevačkoga društva „Hrvoje“, ali nova vlast za taj naziv još nije htjela ni čuti. U tome ju je ponajviše smetala hrvatska oznaka takva društva, pa o zamolbi nije ni raspravljala. „Koliko je pak toj vlasti hrvatsko ime bilo trn u oku, svjedoči i jedan tužni podatak iz toga vremena. Naime, jednom je zgodom, odnosno nezgodom, tadašnja državna vlast u Mostaru strpala u zatvor trideset najistaknutijih Hrvata katolika, i to samo zbog toga što su se prilikom jedne crkvene proslave zakitili hrvatskim trobojnicama“ (Isto).

No s molbama se i dalje uporno nastavljalo, pa su vladajuće strukture napokon odobrile osnutak društva, ali bez spominjanja hrvatskoga imena. Silom neprilika i takvo se rješenje prihvatilo. Tako je 10. studenoga 1888. rođeno Narodno pjevačko društvo u Mostaru. Prvi društveni zborovođa bijaše vjeroučitelj i vatreni rodoljub fra Ambro Miletić (Isto).

Pišući o tom događaju, fra Tade Leko iznosi sljedeće: „Nuićeva zasluga je i to, da se je u Mostaru g. 1888. osnovalo ‘Narodno pjevačko društvo (Hrvoje)’. To su društvo Nuićevom inicijativom osnovali: o. Paskal Buconjić, o. Augustin Zubac, i o. Božo Ostojić uz pripomoć mostarskih građana. Prvi društveni predsjednik bio je o. Augustin Zubac, a njega je g. 1889. naslijedio o. Anđeo Nuić“ (*Sveta Cecilija*, 1925., svz. 1, str. 20).

Društvo nije gajilo samo pjevanje, već se na Nuićev poticaj sastavila i glazba (limena glazba, o. p.). Prvi ravnatelj glazbe bio je Vinko Šubir (Isto). U dogovoru

Fra Augustin Zubac (Prvi predsjednik društva 1888.-1889.)

Hrvojeva glazba poslije koncerta 1903.

s tadašnjom Bratovštinom svetoga Ante, Društvo je dobilo i potrebite prostorije. S vremenom je utemeljilo svoju knjižnicu i čitaonicu, osnovalo kazališni sastav i sa svojim dobro pripremljenim i organiziranim priredbama nastupalo u raznim hercegovačkim mjestima i šire. Zauzeto je sudjelovalo u svim proslavama znamenitih hrvatskih obljetnica (*Sveta baština*, 1989., br. 4, str. 12).

Usporedo s djelovanjem na glazbeno-kulturnom području, vodila se ustrajna borba za odobrenje željenoga hrvatskog imena što ga je Društvo od početka tražilo. Tijekom deset radnih godina od osnutka Društva u tu je svrhu vlastima upućeno deset usrdnih molbi i dobiveno isto toliko odbijenica. No ustrajna je borba na kraju, ipak, završila pobjedom. Polovicom listopada 1898. Zemaljska vlada u Sarajevu napokon je odobrila mostarskim Hrvatima da svoje društvo mogu i službeno nazvati imenom Hrvatsko glazbeno-pjevačko društvo „Hrvoje“. Nakon tog odobrenja „Hrvoje“ je primljen u Savez hrvatskih pjevačkih društava u Zagrebu. Za koju godinu Društvo će svečano razviti i svoju službenu zastavu (Isto).

Na početku, kada je osnovan, „Hrvoje“ je imao zadaću i u crkvi svojim pjevanjem sudjelovati. Nažalost, od godine

1925. ne sudjeluje više u crkvenim svečanostima, iako su ga franjevci osnovali, odgojili i o njegovoj budućnosti brinuli (*Sveta Cecilija*, 1925., svz. 1, str. 20).

Ipak, u pojedinim prigodama Društvo je nastavilo sudjelovati u crkvenim svečanostima sve do 1930. godine. Npr. svake godine na biskupovoj božićnoj misi pjevali su članovi Društva. Također su pjevali na tijelovskoj i uskrsoj procesiji, koje su bile iznimno svečane (*Sveta Cecilija*, 1931., svz. 4, str. 135).

Na Božić, 1931. godine, u 8 sati, bila je svečana misa koju je slavio mjesni biskup, a na koru crkve pojavio se muški zbor društva „Hrvoje“, pod ravnanjem tadašnjeg dirigenta Đure Kramera. Premda malobrojan, zbor je pjevao odlično. Nakon uspješnog božićnog nastupa vjernici su se ponadali na će „Hrvoje“ barem jedanput svakog mjeseca pjevati na građanskoj misi. Nažalost, to se nije dogodilo (*Sveta Cecilija*, 1932., svz. 1, str. 28).

Zadnje podatke o nastupu pjevačkog zbora „Hrvoje“ u crkvi nalazimo u časopisu *Sveta Cecilija*, koji donosi informaciju kako je pjevački zbor „Hrvoje“ 1932. god., ujedinjen s crkvenim zborom „Sv. Cecilija“ iz Mostara, pjevao za vrijeme svečane svete mise na Tijelovo (Isto, svz. 5, str. 165).

Zbor H. P. D. Hrvoje prigodom proslave 50-godišnjice u god 1939..

Ovako oslabljenog „Hrvoja“, između dvadesetih i tridesetih godina, možda možemo donekle i opravdati, jer izbijanjem Prvoga svjetskog rata 1914. god. „Hrvoju“ je prijetila opasnost od potpunog rasula. S umiranjem mladosti na bojišnicama umiralo je i mlado Glazbeno-pjevačko društvo „Hrvoje“. Na kraju Prvoga svjetskog rata ostala je, može se slobodno reći, samo ruševina. Činilo se da se „Hrvoje“ nikad više neće obnoviti (*Kršni zavičaj*, 1989., br. 22, str. 53).

No takve crne slutnje se nisu obistinile. Pjevački zbor „Hrvoje“ nastavio je s nastupima. Ponovno su nabavljena prikladna glazbala, da bi se uspostavila stalna glazba. Kao zaseban odjel Društva dobio je ime „Hrvatska glazba“ (Isto).

Odmah poslije „Hrvojeva“ zlatnog slavlja započeo je Drugi svjetski rat. Sve je više ponestajalo sredstava za vođenje Društva. Potpuno je prestalo s radom 1945. god., kada su se ugasila i ostala srodna društva na bosansko-hercegovačkom prostoru (Isto, str. 55).

Uspostavom demokracije 1990. god. Društvo je jednim dijelom obnovljeno. Prije Božića iste godine je osnovana i otpočela s radom Klapa „Hrvoje“. Obnoviteljska skupština Hrvatskoga glazbeno-pjevačkog društva „Hrvoje“ održana je 18. lipnja 1991. Za predsjednika Društva izabran je fra Mićo Pinjuh. Uslijedilo je

razdoblje krvavoga Domovinskog rata. Ratna događanja onemogućuju realizaciju donesenih planova. Rad Društva za mir, jedino ga održava Klapa „Hrvoje“, koja nastavlja tradiciju Društva u borbi za hrvatsku slobodu. U teškim ratnim danima svojim nastupima, koje su nerijetko prekidali zvuci granata, podižu moral hrvatskih građana, a čestim odlascima na bojišnicu kazuju braniteljima da su sastavni dio borbe za slobodu hrvatskog naroda (*Hrvatsko glazbeno-pjevačko društvo Hrvoje, Mostar, 120. obljetnica, Mostar, 2009., str. 46*).

Nekoliko godina nakon rata, 7. listopada 1999., održana je nova skupština Društva, na kojoj je izabrano novo vodstvo. Za novog predsjednika Hrvatskoga glazbeno-pjevačkoga društva „Hrvoje“ izabran je Stipe Marić. Novo vodstvo planira pokrenuti nove sekcije: muški zbor, dječji zbor, tamburaški orkestar i dramsko-recitatorsku sekciju. Tako Društvo je funkcioniralo je svega dvije godine. Nedostatkom potpore, Društvo nije ostvarilo svoje ciljeve. Snimljen je tek jedan glazbeni CD i kasetna pod naslovom *Pjesmo moja hercegovačka, s domoljubnim i dalmatinskim a cappella pjesmama* (Isto, str. 51).

Ipak, Klapa „Hrvoje“ nastavlja s radom. U suradnji s Hrvatskim domom „Herceg Stjepan Kosača“ Mostar, organizira

Klapa Hrvoje 2009..

2004. god. božićni koncert klapa *Hercegovini s ljubavlju*. Već taj prvi koncert okupio je veći broj hercegovačkih klapa i ujedno potaknuo osnivanje novih u Hercegovini. Njihovi će nastupi s vremenom postati tradicija. U povodu 120. obljetnice osnutka Hrvatskoga glazbeno-pjevačkoga društva „Hrvoje“, 18. prosinca 2008., održan je IV. po redu božićni koncert. Na tom koncertu sudjelovalo je ukupno 16 klapa, koje su došle iz svih krajeva Hercegovine, od Tomislavgrada do Neuma. U organizaciji tog vrlo uspješnog koncerta sudjelovao je novi upravni odbor, koji je izabran na skupštini Društva održanoj 19. 11. 2008. Tom prigodom za predsjednicu Društva izabrana je Marija Zelenika. Na skupštini je jednostavno izražena želja da „Hrvoje“ obnovi svoj rad, formira nove sekcije te Društvo dobije onu ulogu koju je imalo od svojih početaka (Isto, str. 51-52).

U radu obnovljenog Društva, svojim aktivnostima, posebno se isticala klapa „Hrvoje“. Zapravo, od osnutka 1990. god. pa do danas, pod vodstvom voditelja klape Vitomira Dugandžića i istaknutih članova klape Anđelka Glibića, Ivica Rozića i Mirka Golemca, ostvarila je ukupno 1055 nastupa. Osim u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj, održala je više huma-

nitarnih gostovanja u Italiji, SAD-u, Švicarskoj, Njemačkoj i Austriji. Uspješno su se predstavljali na festivalima i smotrama klapa u Omišu, Perastu, Zagrebu, Dubrovniku, Zaostrogu, Međugorju, Gorici, Posušju i Mostaru gdje su 2013. god. osvojili „Grand prix“, tj. prvo mjesto s pjesmom „Sto godina skupa“, a 2014. god. drugu nagradu stručnoga žirija s pjesmom „Moj sritni zavičaj“.

Prigodom 120. obljetnice Društva snimili su drugi glazbeni CD pod naslovom „Lipe riči“. Dolaskom Marije Bošnjak u klapu 2009. god. na mjesto prvoga glasa, klapa je dobila novi zamah i atraktivnost (Prema iskazu Vitomira Dugandžića, voditelja klape).

Potrebno je spomenuti, uz uspješne nastupe klape „Hrvoje“, da u sklopu Društva djeluje i ženska klapa „Arja“, koja je pod vodstvom Živka Ključića, također, ostvarila značajan broj uspješnih nastupa (Isto).

Godine 2016. došlo je do promjene na čelu Hrvatskoga glazbeno-pjevačkoga društva „Hrvoje“. Predsjednica Marija Zelenika se zahvalila na dužnosti pa je mjesto predsjednika preuzeo Josip Merdžo, dotadašnji potpredsjednik Društva (Isto).

Nadamo se, da će mladi članovi, koji polako pristižu, s novim predsjednikom i upravnim odborom, nastaviti uspješnu tradiciju Hrvatskoga glazbeno-pjevačkoga društva „Hrvoje“ (Isto).

Vjerujemo da je novo vodstvo „Hrvoja“ itekako svjesno svoje uloge u tom obimnom poslu i da je spremno ugraditi znanje, iskustvo i ljubav za uspješan rad ovogodišnjeg slavljenika.